

**ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK: PROSPECTIE MET INGREEP IN DE BODEM en ONDERZOEK
MET METAALDETECTOR**

SITE: KINROOI, Ophoven – “Van Esser” (provincie Limburg)

Eindverslag

Bree, 16/10/2011

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg & Joan Janssen

Grauwe Torenwal 6/00/1

B-3960 Bree (BE)

Mob. 0496 209 018

e-mail: rik@konijnenburg.com

Haast-rapport 2011-012 / Onroerend Erfgoed 2011 – 293 _ 11.34608

In opdracht van:

ONS DAK cvba

Maastrichtersteenweg 33

B-3680 Maaseik

Soort onderzoek: prospectie met ingreep in de bodem, proefsleuvenonderzoek met gebruik van een metaaldetector

Site: Kinrooi – deelgemeente Ophoven, site “Van Esser” (voormalig tuincentrum met eigen kweekgronden) – kadastraal gekend als: Kinrooi, afd. 4 Sie B/3, bladnr 72026B030001, percelen: ~~625C - 624B - 624A~~ - 626F (deel) - 626 E (deel) - 626 D (deel) - 626C (deel) - 625D (deel) - 601/02N - 602N - 601L

Vergunningsnummer: Vlaams Agentschap Onroerend Erfgoed: 2011 – 293, 11.34608

Datum aanvraag: 19/07/2011

Datum vergunning: 22/08/2011

Terreinonderzoek: 16 en 26 september 2011
Leidend archeoloog: Rik van de Konijnenburg
Senior Archeoloog: Joan Janssen
Grondwerken Jos Cillen en zn, Bree

Rapporteur: Rik van de Konijnenburg

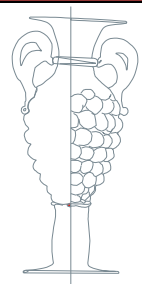
© 2011 HAAST, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg & Joan Janssen (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Basisgegevens	4
1.2	Reden van het onderzoek	5
1.3	Doel van het onderzoek	6
1.4	Samenvatting van het rapport	6
2	Fysisch-geografische context	7
2.1	Geografische situering	7
2.1.1	Algemene landschappelijke en ruimtelijke situering	9
2.1.2	Lokale geo(morfo)logische situatie	9
2.1.3	Lokale bodemkundige situatie	10
2.1.4	Hydrografische context	10
2.2	Gekende archeologische waarden	12
2.2.1	Centrale Archeologische Inventaris (CAI)	12
2.2.2	De Ferrariskaart (ca 1775)	13
2.2.3	Atlas Buurtwegen 1846	13
2.2.4	Luchtfotografie	14
3	Onderzoeksmethode	15
4	Onderzoeksresultaten	16
5	Besluit	20
5.1	Beantwoording onderzoeksvragen	20
5.2	Specifieke aanbevelingen voor vervolgonderzoek	20
6	bijlagen	21

---

1. Inleiding

1.1 Basisgegevens

Project	
Naam	Kinrooi – deelgemeente Ophoven, site “Van Esser” (voormalig tuincentrum met eigen kweekgronden)
Soort onderzoek	Proefsleuvenonderzoek
Projectcode	HAAST.012
Gemeentecode	LIMB-KI
Opgravingsvergunning	2011 – 293, 11.34608 en 11.34609 (metaaldetectie): op naam van Rik van de Konijnenburg

Betrokken partijen	
Opdrachtgever	ONS DAK cvba Maastrichtersteenweg 33 B-3680 Maaseik
Uitvoerder	HAAST Rik van de Konijnenburg & Joan Janssen Grauwe Torenwal 6/00/1 – 3960 Bree
Begeleiding	n.v.t.
Bevoegde overheid	Vlaamse Overheid, Onroerend Erfgoed - afdeling Limburg Mevr. Ingrid Vanderhoydonck Koningin Astridlaan 50 bus 1 B – 3500 Hasselt

Geolocatie	
Provincie	Limburg
Gemeente	DILSEN-STOKKEM
Deelgemeente	LANKLAAR
Toponiem / straat	Site “Van Esser” naar het voormalig tuincentrum, ook wel “aan het Merrenhof” genoemd naar de in 1990 afgebroken woningen
Coördinaten	51,127192° N – 5,80235° E
Kadastergegevens	kadastraal gekend als: Kinrooi, afd. 4 Sie B/3, bladnr 72026B030001, percelen: ~~625C - 624B - 624A~~ - 626F (deel) - 626 E (deel) - 626 D (deel) - 626C (deel) - 625D (deel) - 601/02N - 602N - 601L
Bodemgebruik	Gedeeltelijk verwilderde aanplant van tuincentrum, deels weidegrond
Terreinoppervlakte	De gemeten te onderzoeken oppervlakte bedraagt 0.9324 ha (opmeting landmeter)

Beheer documentatie	
Documentatie	Haast Historisch & Archeologisch Adviesburo, Studies en Toegepast onderzoek Grauwe Torenwal 6/00/1 B-3960 Bree
Gemeente	Overdracht Per 01/11/2011 Gemeentebestuur Kinrooi Breeërsteenweg 146 B-3640 Kinrooi
Digitale en analoge kopieën	Ons dak Maastrichtersteenweg 33 B-3680 Maaseik
	Dhr. Raf RIBBENS Erfgoedconsulent Onroerend Erfgoed Phoenixgebouw 8 ^{ste} verdieping Koning Albert II-laan 19, bus 5 B-1210 Brussel (2 exemplaren)
	Ingrid Vanderhoydonck Agentschap Onroerend Erfgoed Vlaams administratief centrum Hasselt Koningin Astridlaan 50, BUS 1 B-3500 HASSELT
	KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE WETTELIJK DEPOT Keizerslaan, 4 – 1000 Brussel (2 exemplaren)
	Gemeentebestuur Kinrooi Breeërsteenweg 146 B-3640 Kinrooi

Beheer vondsten	
Vondsten voorlopig depot	nvt
Definitief depot	nvt

1.2 Reden / verantwoording van het onderzoek

De eigenaars van het terrein wensen in dit gebied vier woonblokken op te richten voor sociale huisvesting. In de directe omgeving bevindt zich de Sint-Servatiuskerk die dateert uit de late Middeleeuwen. Belendend aan het terrein stond tot begin 1990 een herenhoeve, het Merrenhof, waarvan de geschiedenis, zover we konden nagaan, teruggaat tot in de 18de eeuw.

V.3 Martinus RUTTEN, gedoopt op 14-02-1721 te Kessenich (getuige(n): Deben Petrus voor Reijnen Mathias en Houben Cornelia). Maarten Rutten was laatheer van de Knabhuizer Laatbank onder Kinrooi. Deze banken waren rechtscolleges die kleinere geschillen in der minne moesten regelen. Op 3 december 1749 stelde hij zijn zoon Jasper Rutten, oud 4 jaren, aan tot helder van een perceel grond. Hij was ook schepen te Ophoven van 1754 tot 1788. Hij bewoonde het mooie 18e eeuws << Merrehof >>, dat begin negentig werd afgebroken¹.

In de ruimere omgeving werden diverse vondsten uit de Romeinse periode gedaan (CAI nrs 51348, 50091, 51509, 51500). Als bodemseries zijn Sdm en Sdp aangegeven op de bodemkaart.

1.3 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is trachten een beter inzicht te krijgen in de menselijke activiteiten in de streek gaande van prehistorie tot hedendaagse tijd. Het terrein ligt in de nabijheid van een Romeinse heirbaan en in de omgeving zijn andere archeologische relictten aangetroffen.

Door het onderzoek wordt getracht een voorlopig antwoord te vinden op volgende onderzoeksvragen:

- zijn er sporen aanwezig?
- zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd, ...)?
- maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

1.4 Samenvatting van het rapport

In de aanhef zijn een aantal kadastrale perceelnummers, die in de aanvraag tot onderzoek en in de Bijzondere Voorschriften vermeld stonden, doorstreept, andere hebben het bijvoegsel (deel) gekregen. Dit heeft te maken met de huidige eigendomstitels van Ons Dak cvba, die – op het moment van ons onderzoek – geen eigenaar zijn van de doorstreepte percelen. DE perceel met (deels) zijn gedeeltelijk eigendom van Ons Dak.

Dit impliceert dat het te onderzoeken terrein slechts 0.9324 ha groot is. Op het terrein werden in 2 sleuven in oost – west richting gegraven en 8 sleuven in noord – zuid richting. Een 11de prospectiesleuf is in feite een vrijleggen van de stratigrafie van het terrein aan de westzijde waar een merkelijk niveauverschil bestaat met het aanpalende terrein.

Behoudens twee zeer recente afvalkuilen in sleuf 5 en sporen van de oude loop van de aangrenzende Witbeek in sleuf 3, werd geen enkel ander bodemspoor aangetroffen. Niet

---

¹ Bron: <http://home.euphonymet.be/deben/Ruttensite/pggrutten.htm>

meegerekend natuurlijk de restanten van een beregeningsinstallatie van het tuincentrum en plantputten van bomen en struiken in het noordwestelijk gedeelte van het terrein.

Er werden qua archeologica over heel het terrein twee steengoedscherven aangetroffen, één fragment majolica en één wandfragment van misschien Brunssum-Schinveld of Andennenaar. Deze fragmenten waren dermate onbeduidend dat ze niet ingezameld werden.

In de stratigrafieput op de westrand van het terrein kon worden vastgesteld dat de bovenlaag van het te onderzoeken terrein gedeeltelijk afgegraven werd en vermoedelijk herbruikt bij het rechte trekken van de loop van de Witbeek. Gevolg een ernstige verstoring van de bodem en meteen een verklaring voor het nagenoeg volledig ontbreken van archeologica en archeologische sporen.

Aanbeveling: wat betreft dit terreingedeelte is een vervolgonderzoek niet nodig.

2. Fysisch-geografische context

2.1 Geografische situering

Het onderzoeksgebied is gelegen in het centrum van de deelgemeente Ophoven (fusiegemeente Kinrooi) aan de oever van de Witbeek die ca 500 meter oostwaarts de Lossing kruist en verder noordwaarts stroomt om nabij Thorn over te gaan in de Thornerbeek; een samenstromen van de Witbeek en de Itterbeek. De kortste afstand tot de Maas bedraagt ca 1,1 kilometer.

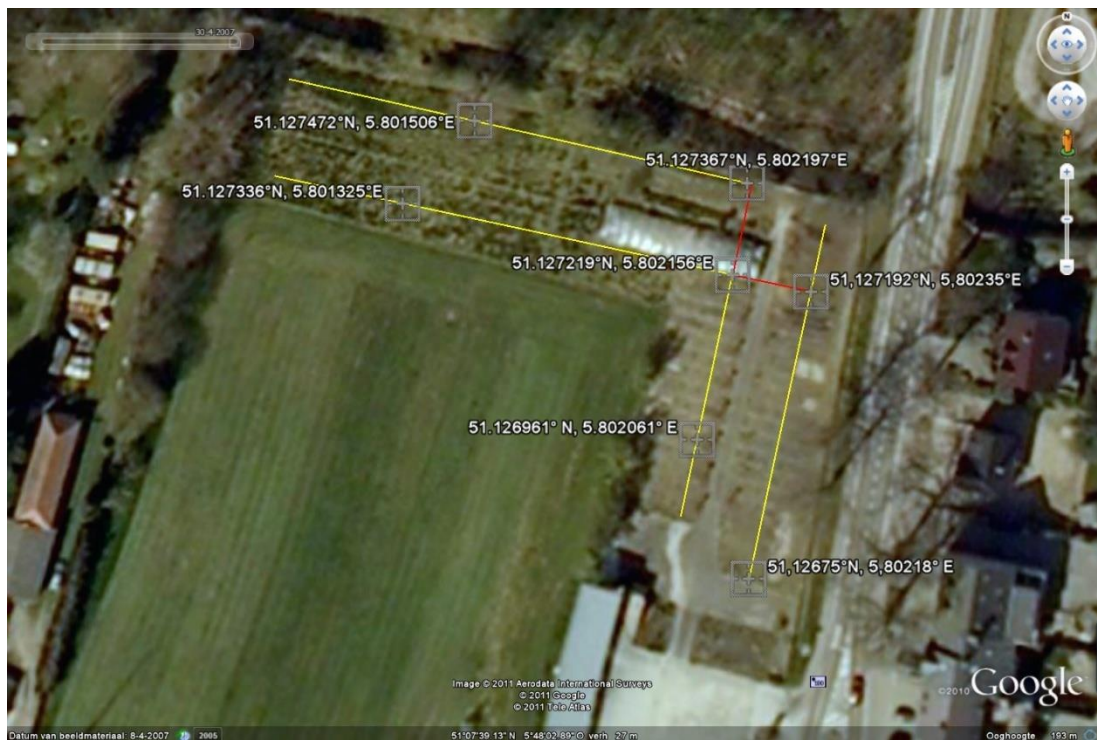
Het terrein ligt in de Maasvallei - Maasvlakte - en kenmerkt zich door een beduidend hoogteverschil met de omgeving. De Merrenhofstraat, de zuidelijke grens van het terrein ligt gemiddeld op 32,18 m TAW – de parochiekerk ligt zelfs nog iets hoger, terwijl het noordelijk deel van het terrein, tegen de Witbeek op gemiddeld 29,50 m TAW ligt; een hoogteverschil van 2,78 m. Zowel de gewestweg “Venlosesteenweg – N78”, de oostgrens, als de woningen onmiddellijk ten oosten van het terrein en de gronden ten westen van het terrein liggen eveneens beduidend hoger dan het onderzochte terrein.

Geografische coördinaten:

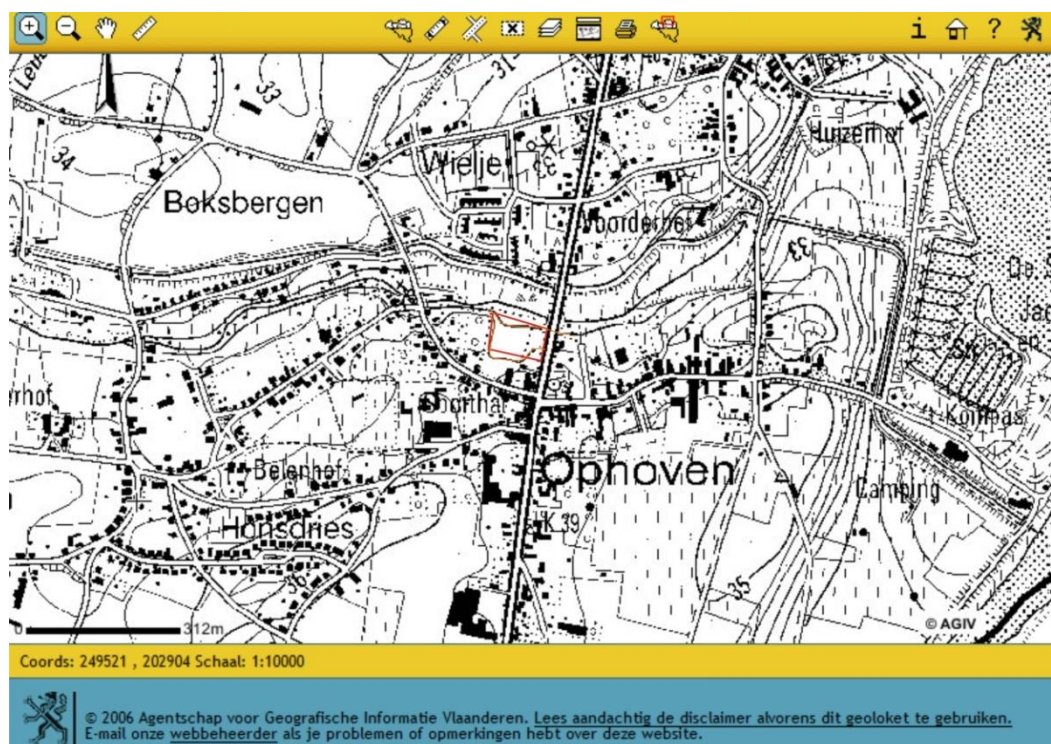
Op het uitgezette meetnet voor de inplanting van de proefsleuven werden zeven punten geodetisch ingemeten (GPS-meting):

- 1: 51.127192°N, 5.80235°E = sleuf 1, noord
- 2: 51.12675°N, 5.80218° E = sleuf 1, zuid
- 3: 51.126961°N, 5.802061°E = sleuf 2, zuid
- 4: 51.127219°N, 5.802156°E = kruising sleuven 2 en 4
- 5: 51.127336°N, 5.801325°E = sleuf 4, west
- 6: 51.127367°N, 5.802197°E = sleuf 3, oost
- 7: 51.127472°N, 5.801506°E = sleuf 3, west

Topografische situering:

©AGIV – www.agiv.be (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/kleurenortho/>)

Het gebied – in rood omlijnd – is het onderzoeksgebied. Op het detailuittreksel hieronder werden de hoogtelijnen 30 m en 31 m zoals getekend op de kaart aangeduid in oranje.

De 31m hoogtelijn maakt op het terrein een eigenaardige u-vormige knik in zuidelijke richting. Ook staat op deze kaart het rond 1990 afgebroken Merrenhof (blauw omcirkeld) nog aangeduid.

2.1.1 Algemene landschappelijke en ruimtelijke situering

2.1.2 Lokale geo(morfo)logische situatie²

Maasafzettingen

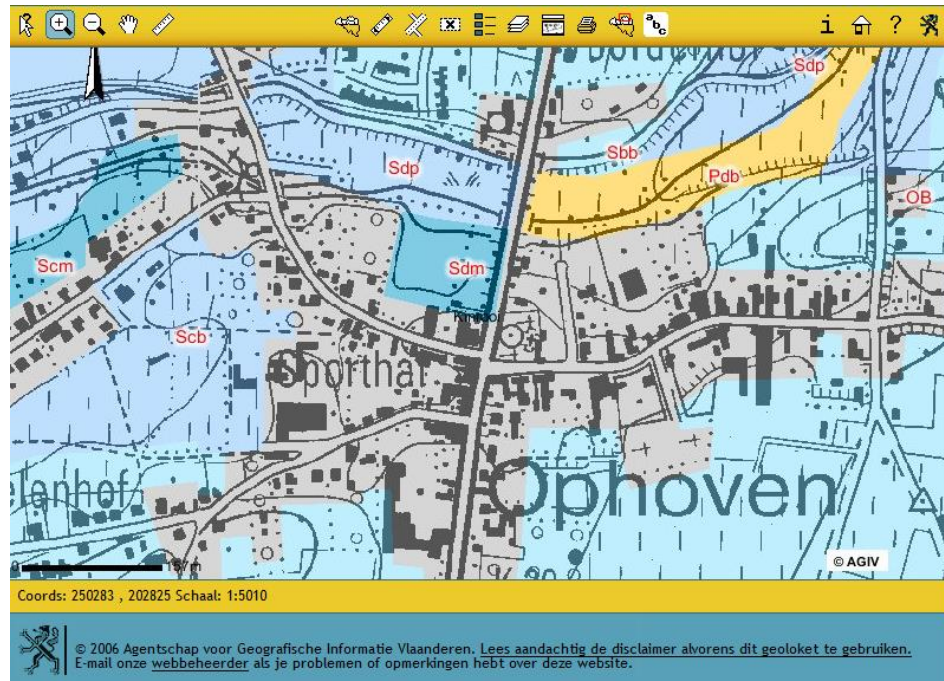
Formatie van Leut: Mullem kei en Heppeneert leem

Dit is het fijne alluvium getransporteerd en afgezet door de Maas tijdens het Holocene (Paulissen, 1973). Ruimtelijk kan het opgesplitst worden in geulsedimenten en overstromingssedimenten. De fractie kleiner dan 16 μm is belangrijker bij geulsedimenten. Bovendien is de kleifractie er hoger dan de fijne siltfractie. Naast deze ruimtelijke differentiatie is er een chronologische differentiatie die zeer goed merkbaar is in de oudere geulsedimenten: doorheen het Holocene stijgt de silratio van dit fijn alluvium. Men spreekt van de oudere Mullem-klei, anterieur aan de ontbossingen, en de jongere Heppeneert-leem die er posterieur aan is. In het ideale geval liggen ze boven elkaar. Het is nochtans niet mogelijk geweest om beide eenheden apart te karteren. In de boorgegevens spreekt men wel van lemig alluvium enerzijds en kleilig alluvium anderzijds maar dit onderscheid lijkt eerder te maken te hebben met de situering in de tijd van de boring dan met enige ruimtelijke differentiatie: oudere gegevens (begin 20ste eeuw) geven systematisch kleilig alluvium aan terwijl latere boorgegevens (na WO II) over lemig alluvium spreken. De dikte van de Formatie van Leut varieert van minder dan 1 m op de grindbanken tot 5 m in de geulen en kan op zeer korte afstand veranderen. Het is gekarteerd op basis van boorbeschrijvingen en gegevens op de bodemkaart.

---

² Technische tekst bij de quartair-geologische kaart, kaartblad 10 – 18 Maaseik, Depotnummer: D/2005/3241/291 - Isbn: 90-403-0241-3 - Nur: 905, Kaart en tekst opgemaakt door : Koen Beerten o.l.v. N. Vandenberghe, F. Gullentops en E. Paulissen, Katholieke Universiteit Leuven & Vlaamse overheid, Dienst Natuurlijke Rijkdommen, 2005, p. 26

2.1.3 Lokale bodemkundige situatie

©AGIV (www.agiv.be – geoloketten – bodemkaart)

Op de Bodemkaart van België is het te onderzoeken gebied ingekleurd als **Sdp (noordelijk gedeelte)**: Lemige zandgrond, onvoldoende gedraineerd – matig nat - zonder profielontwikkeling. Het zuidelijk deel is ingekleurd als **Sdm**, onvoldoende gedraineerde (matig natte) lemige zandgrond met diep antropogene humus A-horizont.

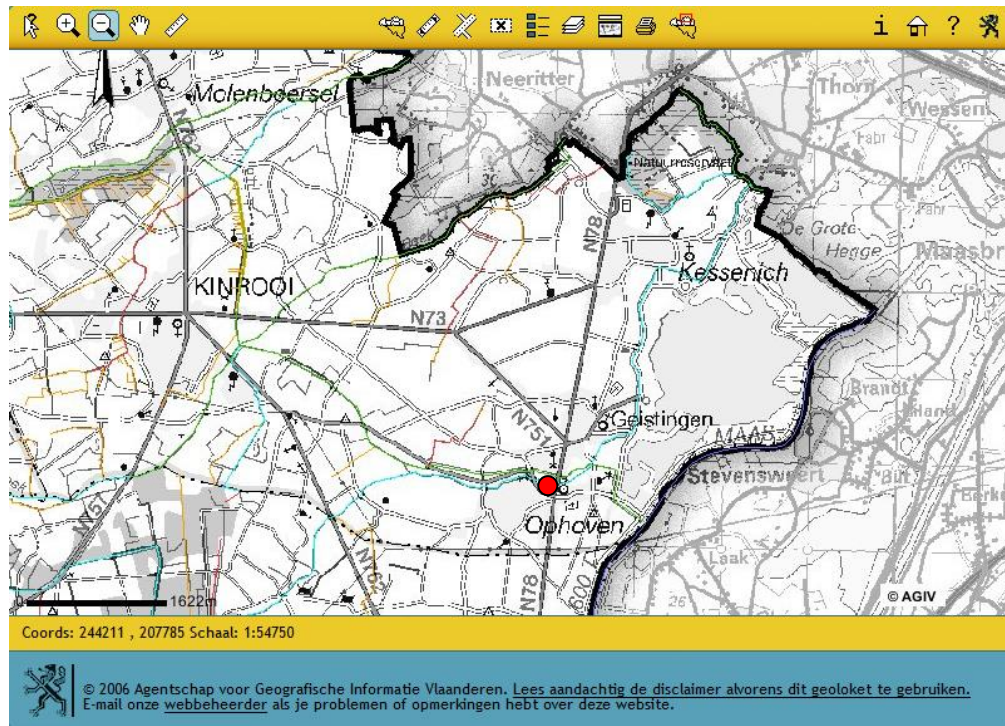
Opmerking: tijdens het onderzoek, na een uiterst natte zomer, bleek de grond zeer droog te zijn.

2.1.4 Hydrografische context

Zoals eerder reeds geschreven grenst het onderzoeksgebied aan de oever van de Witbeek. Nauwelijks 50 meter meer noordelijk stroomt de Lossing en ongeveer 500 meter meer oostelijk kruist de Witbeek de Lossing. De Lossing stroomt verder oostwaarts en mondt op ongeveer 1,2 km van het onderzoeksgebied in de Maas. De Witbeek daarentegen stroomt verder noordwaarts, kruist in Kessenich (deelgemeente Kinrooi) de rijksgrens om op Nederlands grondgebied in de Itterbeek en verderop in de Maas uit te monden. Dat de ene beek de andere kruist kan alleen maar door menselijk ingrijpen; de loop van beide beken, met name de Lossing is gekanaliseerd.

De Lossing is een door mensenhanden gegraven afwateringskanaal. Deze Lossing, ook wel Emissaire genoemd moest zorgen voor een gedeeltelijke drooglegging van de verschillende moerasgebieden in Bocholt, Bree en Kinrooi. De loop van de Lossing gaat “tegen de stroom in” bij wijze van spreken. Alle beken in dit gebied stromen van zuidwest naar noordoost terwijl de Lossing van westnoordwest naar oostzuidoost stroomt.

De Lossing, gegraven in 1865 en 1866, heeft vanuit archeologisch oogpunt geen waarde als aantrekkingspunt voor eventuele nomadische of sedentaire nederzettingen. Meer nog, de aanleg van de Lossing heeft het landschap ingrijpend gewijzigd. Zo moest er een kunstmatige vallei aangelegd worden om de beek stromend te kunnen houden.

©AGIV, uittreksel uit de Hydrografische kaart van Vlaanderen.

Tussen 1955 en 1970 moeten er op het terrein ingrijpende werken uitgevoerd zijn die het landschap een stuk veranderd hebben.

Dit heeft in Ophoven onder meer gezorgd voor steilranden (1) aan weerszijden van de beek, soms vlakbij de loop, soms op tientallen meters afstand. (2 : parochiekerk Ophoven)

Op luchtfoto's genomen in 1955 is deze steilrand niet zichtbaar, wel is de oude loop van de Witbeek herkenbaar zoals ze ook op de ferrariskaart staat aangeduid. (cf: 3.6.4 Luchtfotografie)

2.2 Gekende archeologische waarden

2.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

In de omgeving liggen 7 vindplaatsen met een referentienummer in de Centrale Archeologische inventaris:

CAI 51348: Aardewerk - Opmerkingen nog niet duidelijk of het al dan niet om een graf gaat Terra sigillata uit de 1ste eeuw n.Chr. of jonger, rood aardewerk uit 1ste eeuw na Chr. of jonger, soort terra nigra uit 1ste eeuw n.Chr.

CAI 50091: Ca. 200 inhumatiegraven, meeste met west-oost oriëntatie. Aan de oostelijke rand van het grafveld lag een dubbele rij grafkuilen met een afwijkende noordwest-zuidoost oriëntatie.

Verschillende graven werden vernield door woningbouw of bij latere bijzettingen (hierbij werden oudere graven soms opzettelijk geplunderd).

Paardengraf (19/55) van een hengst van bijna 6 jaar. Hij lag op de linkerzijde met de kop naar het oosten. Dit graf lag dicht bij graf 18 /45.

Dateringen: neolithicum – bronstijd – ijzertijd - middeleeuwen

CAI 55290: Losse vondst, lithisch materiaal - pijlpunt

CAI 51500: terra sigillata, terra nigra, gewoon aardewerk

(Deze 4 vindplaatsen liggen alle vier geconcentreerd in een gebied grenzend aan de steilrand waarvan sprake in vorig punt.; 3.5.3 hydrografische context)

CAI 700039 en CAI 700040: oude pastorie, hoeve en tiendeschuur

CAI 600094: parochiekerk van Ophoven – late middeleeuwen

©CAI, rode cirkel duidt het onderzoeksgebied aan.

2.2.2 De Ferrariskaart (ca 1775)

Het onderzochte terrein is aangeduid met een rode cirkel op het uittreksel uit de Ferrariskaart (©NGI).

Het terrein ligt heden ten dage schuin tegenover de parochiekerk. Deze neogotische kerk werd gebouwd op de laatmiddeleeuwse kerk. Vanuit de ligging van de kerk op de ferrariskaart is het vrij gemakkelijk het onderzoeksgebied vrij nauwkeurig te situeren. Het terrein is ingekleurd als boomgraad aan de oever van de Witbeek die hier een veel meer meandert dan ze tegenwoordig doet.

Behalve de boomgaard is ook het Merrenhof aangeduid.

2.2.3 Atlas Buurtwegen 1846

Het te onderzoeken terrein omvat de percelen 170, 171 – het voormalige merrenhof en stallingen – perceel 172 en perceel 173 en de weg "Chem. N° 74.

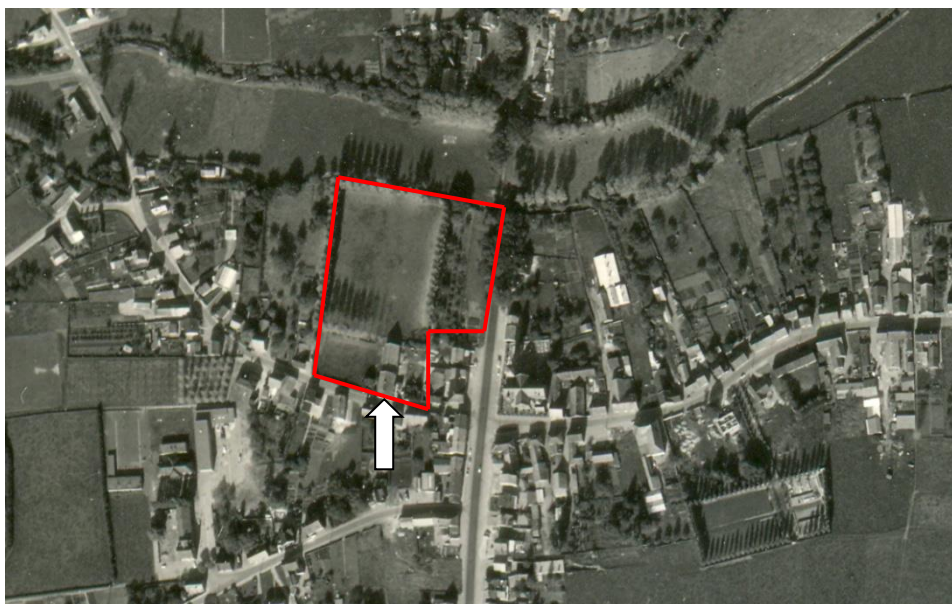
Een transpositie van deze kaart op het huidige kadaster geeft aan de exacte ligging van het voormalig Merrenhof, perceel 625D van het huidige kadaster is Chemin 74, het einde van perceel 625D valt samen met de oever van de oude loop van de Witbeek en de percelen 170, 172 en 173 raakten verkaveld.

De transpositie van de twee kadastrale kaarten: in rood de oude erceelsgrenzen, in blauw de Witbeek en in grijs de gebouwen van het 18de-eeuwse Merrenhof.

2.2.4 Luchtfotografie

2.2.4.1 AGIV, fotoarchief – 1970-10-16_73997 / 1950-

Het gebied, in de rood afgebakend, omvat een grote rechthoekige weide. Ten oosten, vlak tegen de Venlosesteenweg zijn de eerste sporen zichtbaar van de aanleg van kweekbedden van het tuincentrum "Vanesser". Ten zuiden, dwars op de straat, staat het Merrenhof nog overeind.

Uiterst rechts op deze foto is de steilrand te zien die ook op de foto op pagina

3. Onderzoeksmethode

De bijzondere voorschriften van het Agentschap Onroerend Erfgoed bepalen dat het terrein voor minstens 10% van de oppervlakte dient te worden onderzocht met parallelle proefsleuven met een maximale onderlinge afstand van 15m (middenpunt tot middenpunt). De onderzoekssleuven kunnen aangevuld met kijkvensters van minimaal 5 x 5 m en maximaal 13 x 13 m, of eventueel dwarssleuven. De sleuven zijn 1 graafbak breed.

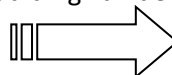
Voorafgaand aan het graven van de proefsleuven werd heel het terrein “gescreend” met een metaaldetector type Garrett Ace 250. Hierbij werden geen archeologische vondsten van betekenis gedaan; in het noordoostelijk gedeelte zat heel wat “ruis” op de metaaldetector door de aanwezigheid van een oude beregeningsinstallatie en betonnen paadjes dwars over het stuk aangelegd als afscheiding tussen kweekbedden.

Er werden in totaal 11 sleuven gegraven van één graafbak breed (1,80 meter). Er werd bij het uitzetten van de sleuven getracht een oostwest profiel en een noordzuid profiel te krijgen van het terrein. Vooral het noordzuid gericht profiel leek ons belangrijk om een inzicht te krijgen in de vorming van het terrein gelet op het niveauverschil tussen het gebied aan de Merrenhofstraat, gemiddeld op +32 m TAW, en dat aan de oever van de Witbeek, gemiddeld +29,50 m TAW.

Omwille van eigendomstitels kon geen coupe gemaakt worden in de kleine steilrand op het terrein; deze zone viel helaas buiten het onderzoeksgebied.

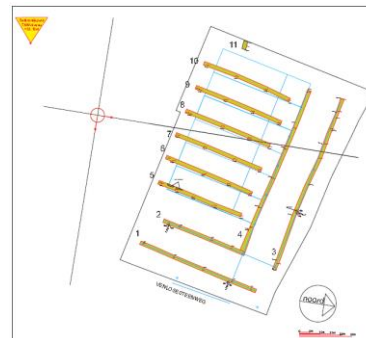
Zicht op het zuidelijk deel van het terrein met aanduiding van de kleine steilrand.

Wat de waterpassing betreft werd gerefereerd naar de putdeksel in de Merrenhofstraat waarvan de TAW-hoogte aangegeven staat op het meetplan van de landmeter-expert. De referentiedeksel ligt op 32,18 m TAW-niveau.

afmetingen proefsleuven			
sleufnr	lengte m	breedte m	opp m ²
1	63	1,8	113,4
2	46	1,8	82,8
3	83	1,8	149,4
4	87	1,8	156,6
5	45	1,8	81
6	45	1,8	81
7	45	1,8	81
8	45	1,8	81
9	45	1,8	81
10	45	1,8	81
11	5	1,8	9
opp	9324m ²		997,2
te onderzoeken	12%		10,69
onderzocht	10,67%		997,2 m ²

Sleuvenplan en tabel met de afmetingen van elke prospectiesleuf

4. Onderzoeksresultaten

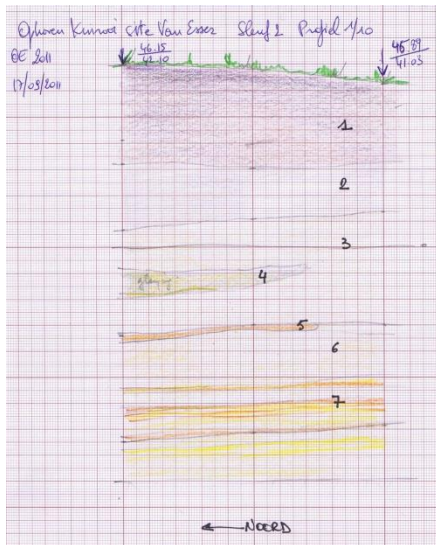
5.1 Bodemsporen

De aangetroffen bodemsporen zijn enerzijds in sleuf 3 sporen van de oude loop van de Witbeek met aanduiding van wat vermoedelijk een drenkplaats is geweest. Deze plek tekende zich in de bodem en het profiel af als een donker geeloranje bijna driehoekig spoor in de bodem en een licht concave uitgraving in het profiel. De vulling bestond uit een opeenvolging van lagen lemig zand. Op de bodem van de drenkplaats werden stukjes kalkmortel en kleine fragmentjes van bakstenen aangetroffen.

In sleuf 5 werden twee vrij grote recente afvalputten gevonden. Beide putten zijn opgevuld met bouwpuin waaronder kalkmortelresten, cementresten, bakstenen en baksteenfragmenten en oud huisraad waaronder een fragment van een geëmailleerde emmer en een stuk van een oude geëmailleerde koffiepote. Meer dan waarschijnlijk betreft het hier puin afkomstig van de afbraak rond 1990 van het oude Merrenhof.

5.2 Stratigrafie van het terrein

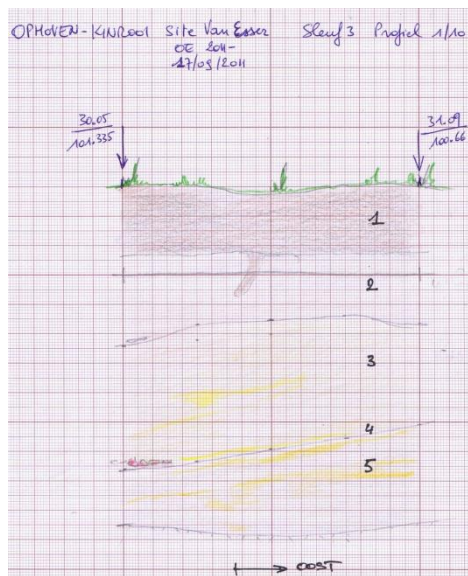
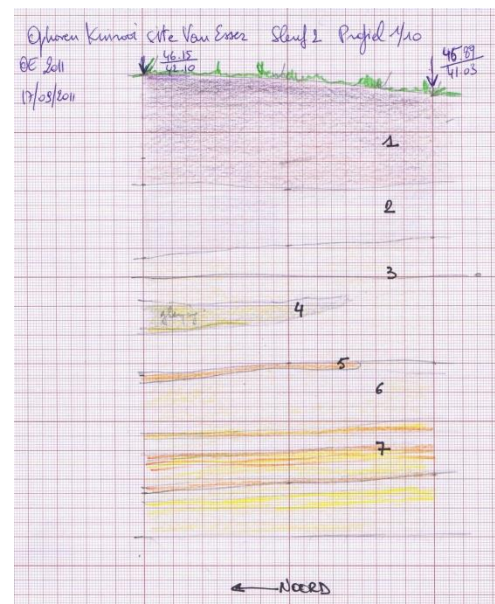
In alle sleuven werden profielputten aangelegd. Enkel de profielen in de sleuven 1, 2, 3 en 11 werden ingetekend. Het profiel in sleuf 1 vertoont een dikke laag waarin tal van bouwfragmenten zijn vermengd. Het betreft stukken baksteen, kalkmortel- en cementresten en één enkele wandscherf grijs steengoed (deze werd niet bijgehouden). Deze diepe verstoring heeft ons inziens te maken met de aanleg van de beregeningsinstallatie enerzijds en anderzijds met een vlakbij gelegen riolering waarvan twee inspectieputten, aangeduid op het algemeen plan, in het maaiveld zichtbaar zijn. Deze riolering ligt op het niveau van het onderzoeksterrein, ca. 2 m onder het niveau van de Venlosesteenweg.

De stratigrafie:

- 1: bruingrijse gele teelaarde
- 2: geelbruine inlogingslaag
- 3-5: geelbruine tot bruingrijze ophogingslagen waarin redelijk veel bijmenging van (recent) bouwafval
- 6: witgrijze zanderige laag
- 7: lemige zandlaag met ijzeraanrijking en duidelijke horizontale gelaagdheid.

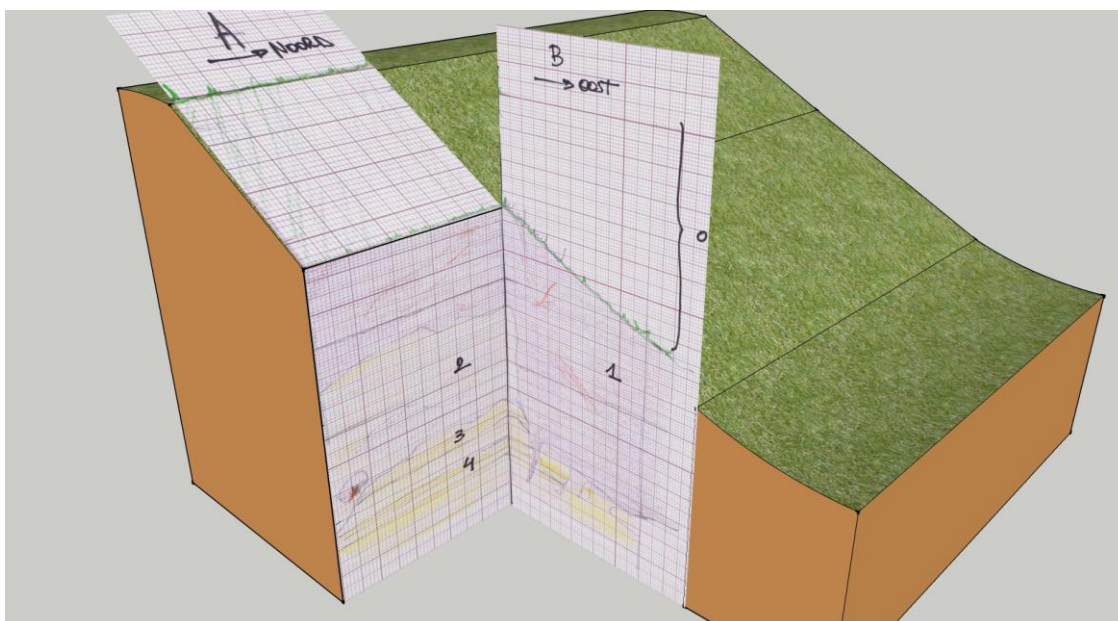
Het profiel in sleuf 2 geeft een heel ander beeld van het terrein en beantwoordt aan de opgegeven bodemserie Sdm: lemige zandbodem met diepe antropogene humus A-horizont, (1), een lichte inlogingslaag (2), 3 – 7 lemige zandlagen in duidelijke horizontale laagjes verschillend van oranjebruin tot witgeel. Laag 5 is een grindlaagje met ijzeraanrijking.

Het profiel in sleuf 3 geeft, zoals hoger beschreven, inzicht in de opvulling van de drenkplaats. Opnieuw, zoals in sleuf 1, wijst de aanvulling, een pakket van 0.80 tot 1 m dikte op recente grondverplaatsingen.

Laag 1 is teelaarde, laag 2, 3 en 4 zijn lemige zandlagen met lichte inloging van de teelaarde in laag 2 en in laag 3 kleine restanten van bouwpuin waaronder kalkmortelresten.

Laag 4 is een witgele laag, laag 5 is gelijkaardig maar met roestbruine vlekken. Laag 4 is duidelijk de onderste laag van de opvulling en vormt een duidelijke scheidingslijn tussen de lagen 3 en 5.

Het profiel in Sleuf 11 tenslotte, speciaal gegraven omwille van het grote niveauverschil met het aangrenzend perceel, geeft een bijzonder inzicht in de stratigrafie van het onderzochte terrein. Op het belendend perceel is de oorspronkelijke bodem bewaard. Dit is duidelijk herkenbaar door de aanwezigheid van een vrij dik pakket bruingle lemige zand (laag 2). Dit pakket is niet aanwezig op het onderzoeksterrein waaruit geconcludeerd kan worden dat dit terrein is afgegraven. Hetzelfde geldt voor laag 3, dunne op elkaar liggen roestbruine laagjes die in het oost-westprofiel doorsneden worden door laag 1. Enkel laag 4, witgele lemige zand met roestbruine laagjes, komt duidelijk terug in het dwarsprofiel.

Het verschil in TAW-hoogte van het maaiveld op de grens met het belendend perceel en onderaan de helling bedraagt 0.85meter tot 1.02 meter

Dit houdt in dat vanaf de lichte steilrand die van west naar oost over het terrein loopt, maar buiten het onderzoeksgebied ligt, richting zuiden het oorspronkelijke niveau van het terrein wel bewaard is gebleven.

Ten noorden van deze helling is heel het terrein afgegraven en zijn alle sporen van eventuele oudere bewoning of gebruik mee weggegraven. Meteen een verklaring waarom op het terrein geen sporen en bitter weinig artefacten, ook middeleeuwse en postmiddeleeuwse aardewerkscherven, werden aangetroffen. Bovendien geeft dit een verklaring voor de U-vormige lijn die de hoogtelijn volgt op de topografische kaarten.

De reden waarom het terrein volledig is afgegraven is minder duidelijk. Meer dan waarschijnlijk diende de afgegraven grond om de oevers van de Witbeek te verstevigen. De loop van de beek werd trouwens verlegd zoals blijkt uit de transpositie van de Atlas van Buurtwegen uit 1846 op het huidige kadasterplan. Wanneer dit gebeurd is? Wij vermoeden ergens tussen 1955 en 1970. Op onderstaande luchtfoto uit 1955 is de steilrand aan de oostzijde van de Venlosesteenweg niet herkenbaar. Op de foto uit 1970 is ze wel duidelijk zichtbaar.

1955 (AGIV: 1955-06-06_68271)

1970 (AGIV: 1970-10-16_73974)

De steilrand is aangeduid met een witte pijl.

5.3 Archeologica

Er werden geen vondsten ingezameld en er werd geen vondstenlijst opgemaakt.

6 Besluit

6.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Gelet op bovenstaande lijkt het ons overbodig de onderzoeksvragen verder te behandelen; op het terrein zijn geen bodemsporen of andere archeologica aangetroffen die wijzen op menselijke activiteiten ouder dan de 20ste eeuw AD.

6.2 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Een vervolgonderzoek is niet nodig op dit terrein. MAAR, Aangezien op het inrichtingsplan een voetpad staat aangeduid vanuit de Merrenhofstraat naar het onderzochte gebied waar straks woningen zullen gebouwd worden, is het aangewezen het uitgraven van de wegbedding op te volgen omdat dit wel over een stuk onaangeroerde bodem loopt. Mocht ooit een bouwaanvraag worden ingediend om op dit hoger gelegen gedeelte, grenzend aan de Merrenhofstraat, bouwactiviteiten te ontplooien, dan is een archeologisch vooronderzoek aangewezen enerzijds omwille van het feit dat op die plek in de 18de eeuw het Merrenhof gebouwd werd, anderzijds omdat deze plaats zo centraal in het dorpscentrum ligt, dat het aannemelijk is dat er oudere dan 18de eeuwse bewoningssporen kunnen aangetroffen worden. Het is bovendien zeer aannemelijk dat het Merrenhof een versterking is van een oude vakwerkhoeve die, wie weet, op zich een verbouwing was van een nog oudere boerderij...

Zicht vanuit de Merrenhofstraat op de voorgevel van het 18de-eeuwse Merrenhof, afgebroken rond 1990.

7.1 Kadastraal uittreksel

Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie - Kadaster

.be

Schaal: 1:2000

De Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie is de auteur van het kadastraal percelenplan en de producent van de databank waarin deze gegevens zijn opgenomen en geniet de intellectuele eigendomsrechten opgenomen in de Auteurswet en de Databankenwet.

marierose.vandevenne

14

7.2 representatieve foto-opnames

Sleuf 1: (IMG-0482) kijkrichting Noord

Sleuf 1 (IMG_0493) profiel

Sleuf 1 (IMG_0705): profiel met brokken
asfalt

Sleuf 2 (IMG_502) profiel

Sleuf 3 (IMG_0523): profiel

Sleuf 5 (IMG_0614): op de voorgrond de recente afvalkuilen)

Sleuf 11 (IMG_0639): profiel

7.3 Fotolijst

map	prefix	nr	richting	opmerkingen
SLEUF 01	IMG	481	N	
SLEUF 01	IMG	482	N	
SLEUF 01	IMG	483	N	
SLEUF 01	IMG	484	N	
SLEUF 01	IMG	485	N	
SLEUF 01	IMG	486	N	
SLEUF 01	IMG	487	N	
SLEUF 01	IMG	488	N	GLEYIGE VERKLEURING

SLEUF 01	IMG	489	O	
SLEUF 01	IMG	490	O	
SLEUF 01	IMG	491	O	PROFIEL
SLEUF 01	IMG	492	O	
SLEUF 01	IMG	493	O	
SLEUF 01	IMG	494	O	
SLEUF 01	IMG	495	O	
SLEUF 01	IMG	705	O	PROFIEL MET ASFALTRESTEN
SLEUF 02	IMG	496	N	
SLEUF 02	IMG	497	O	PROFIEL
SLEUF 02	IMG	499	N	
SLEUF 02	IMG	500	N	
SLEUF 02	IMG	501	O	PROFIEL
SLEUF 02	IMG	502	O	PROFIEL
SLEUF 02	IMG	503	W	PROFIEL
SLEUF 03	IMG	517	O	
SLEUF 03	IMG	518	O	
SLEUF 03	IMG	519	O	
SLEUF 03	IMG	520	N	PROFIEL
SLEUF 03	IMG	521	N	
SLEUF 03	IMG	522	N	
SLEUF 03	IMG	523	N	
SLEUF 03	IMG	524	O	GLEYIG SPOOR - RUG
SLEUF 03	IMG	525	O	COUPE GLEYRUG
SLEUF 03	IMG	526	O	
SLEUF 04	IMG	505	W	
SLEUF 04	IMG	506	W	
SLEUF 04	IMG	507	W	
SLEUF 04	IMG	508	W	
SLEUF 04	IMG	509	W	
SLEUF 04	IMG	511	O	
SLEUF 04	IMG	512	O	
SLEUF 04	IMG	513	O	
SLEUF 05	IMG	614	N	AFVALKUILEN
SLEUF 05	IMG	615	N	AFVALKUILEN
SLEUF 05	IMG	616	N	AFVALKUILEN
SLEUF 05	IMG	617	N	
SLEUF 06	IMG	618	N	
SLEUF 06	IMG	619	N	
SLEUF 07	IMG	620	N	
SLEUF 07	IMG	621	N	
SLEUF 08	IMG	622	N	
SLEUF 08	IMG	623	N	
SLEUF 08	IMG	624	N	REFERENTIE NAAR 2 PUNTEN VAN LANDMETER

SLEUF 09	IMG	625	N	
SLEUF 09	IMG	626	N	
SLEUF 10	IMG	627	N	
SLEUF 11	IMG	628		ROTTEND HOUT
SLEUF 11	IMG	629		SPOREN VAN ROTTEND HOUT
SLEUF 11	IMG	630		SPOREN VAN ROTTEND HOUT
SLEUF 11	IMG	636		PROFIEL
SLEUF 11	IMG	637		PROFIEL
SLEUF 11	IMG	638		PROFIEL
SLEUF 11	IMG	639		PROFIEL
SLEUF 11	IMG	640		PROFIEL
SLEUF 11	IMG	641		PROFIEL
SLEUF 11	IMG	697		PROFIEL
SLEUF 11	IMG	698		PROFIEL
SLEUF 11	IMG	699		PROFIEL
SLEUF 11	IMG	700		PROFIEL
SLEUF 11	IMG	701		PROFIEL
SLEUF 11	IMG	702		PROFIEL
SLEUF 11	IMG	703	N	HOOGTEVERSCHIL
SLEUF 11	IMG	704	N	HOOGTEVERSCHIL

7.4 opgravingsplannen

Opgemaakt te Bree, 15/10/2011

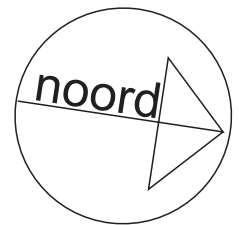
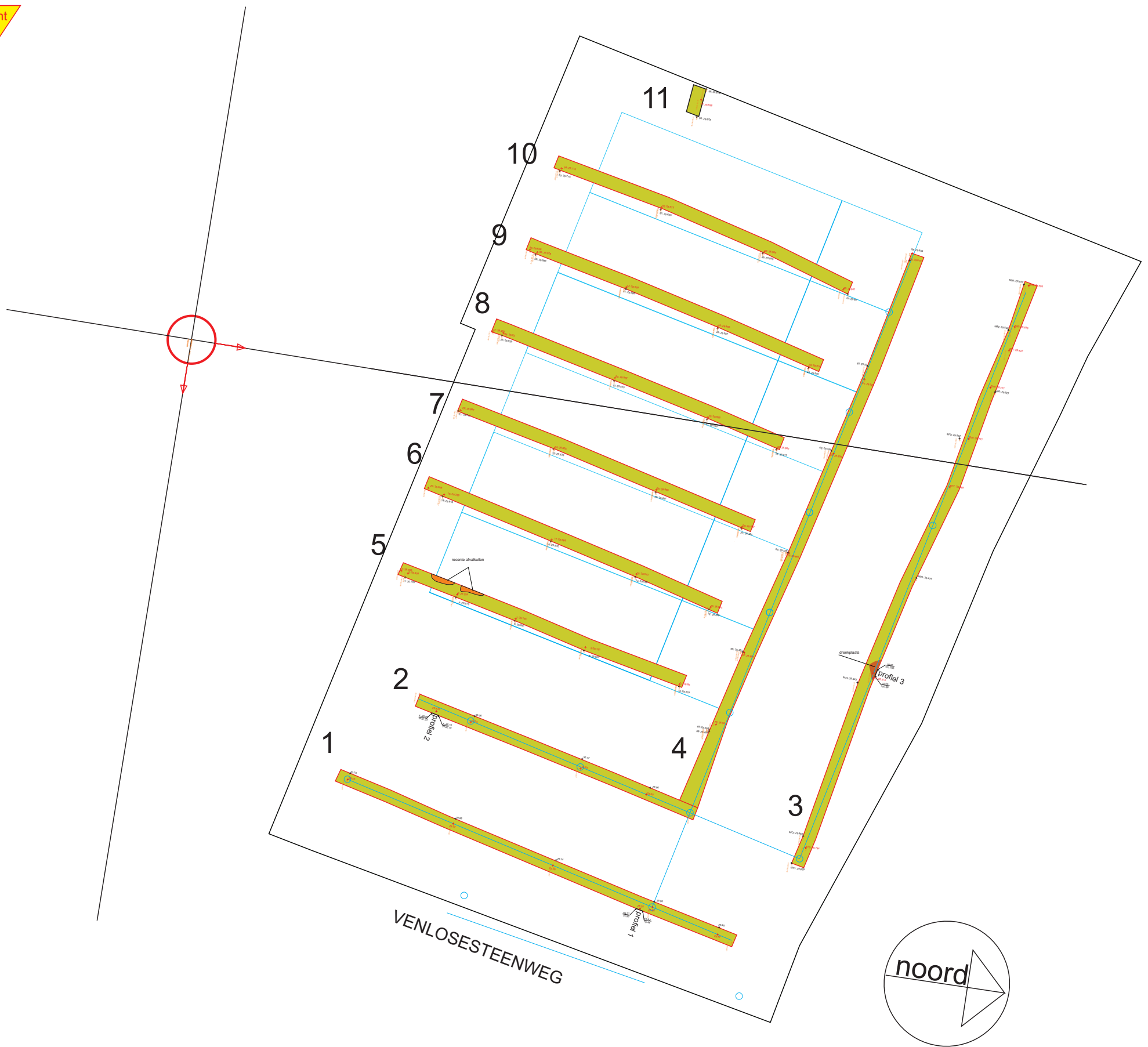
Rik van de KONIJNENBURG,
Lic. Archeologie

Referentiepunt
TAW-niveau
+32.18m

0 5m 10m 15m 20m 25m

HAASTbvba

Historisch & Archeologisch Advies, Studies en Toegespast onderzoek
Rik van de Konijnenburg, lic. Archeologie
Grauwe Torenwal 6/00/1 - B-3960 Bree
rik@konijnenburg.com
ALGEMEEN PLAN ONDERZOEKSSLEUVEN
Project: Ophoven Site Vanesser
Projectnr: HAAST 012 / Agentschap Onroerend Erfgoed 2011-293
Opdrachtgever: Ons Dak cvba, Maastrichtersteenweg 33, 3680 Maaseik

prospectiesleuven
opmetingscoördinaten en hoogte TAW
primair meetnet (totalstation):
secundair meetnet: uitzetten sleuven
Opgemaakt te Bree, 9 oktober 2011